

Alegat 57.

Sprawozdanie

komisji edukacyjnej w przedmiocie niektórych zmian w ustawie krajowej z dnia 25go czerwca 1873 roku, dotyczącej władz nadzorczych miejscowych i okręgowych dla szkół ludowych. (Dziennik ustaw krajowych r. 1873 nr. 255).

Wysoki Sejmie!

Uchwałą wysokiego Sejmu z dnia 12 b. m. i r. przydzielone zostało komisji edukacyjnej do załatwienia sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 23 lipca r. b. l. 38968 „w przedmiocie niektórych zmian w ustawach szkolnych“.

Sprawozdanie to przedłożył Wydział krajowy wys. Izbie z następujących powodów:

Na ostatniej sesji sejmowej wniesione zostały do Sejmu liczne petycje nauczycieli szkół ludowych i towarzystw pedagogicznych o zmiany w krajowych ustawach szkolnych. Petycje te, dla braku czasu przez wys. Izbę wtedy niezadowolone, zostały odstąpione Wydziałowi krajowemu. Ponieważ w nich i zasadnicze kwestye pedagogiczne poruszone zostały, uważał przeto Wydział krajowy za potrzebne, nimby przystąpił do powzięcia stanowczej nad nimi decyzji, znieść się poprzednio z krajową Radą szkolną. Jakoż najwyższa ta nasza władza szkolna, ażeby rzecz tak ważną, jak najdorzałej rozważyć, wyznaczyła osobną komisję do zbadania owych petycyj i do rewizji, obowiązujących obecnie ustaw szkolnych, a gdzieby się to koniecznym okazało, do zaprojektowania odpowiednich zmian w tych ustawach. Na podstawie elaboratu tej komisji powzięła potem Rada szkolna krajowa decyzję, pismem z dnia 13 lipca b. r. l. 4514 Wydziałowi krajowemu przedłożoną, w którym to piśmie oświadcza, że na podstawie swych dotychczasowych doświadczeń uważa za rzeczywście potrzebną zmianę kilku paragrafów tylko, w dwóch krajowych ustawach szkolnych, mianowicie, w ustawie dotyczącej władz szkolnych nadzorczych z dnia 25 czerwca 1873, i w ustawie, normującej stosunki prawne stanu nauczycielskiego z d. 2 maja 1873.

Zmiany te uwidoczniła Rada szk. kraj. w dwóch sformułowanych projektach do noweli odrębnych ustaw, w załączeniu wtedy przysłanych Wydziałowi a ten, wzięwszy te projekty wraz z powodami do nich pod ścisły rozbiór, przedłożył w powołanem wyżej Sprawozdaniu swoim z dnia 23 lipca r. b. wys. Sejmowi i swój także rezultat, w części z zapatrywaniem Rady szkolnej krajowej zgodny, w części od niego odstępujący.

Komisya edukacyjna, powołana do przedłożenia ostatecznych wniosków nad tą całą, w tylu różnych instancyach traktowaną już sprawę, uznała za odpowiednie przedewszystkiem podzielić ten przedmiot na dwie części. W niniejszém sprawozdaniu podaje wnioski do zmiany paragrafów tylko w samej ustawie z dnia 25 czerwca 1873 (Władza szk. nadzoreza), to zaś, co dotyczy ustawy z d. 2. maja 1873 (Stosunki prawne stanu nauczycielskiego), będzie stanowiło osnowę sprawozdania drugiego, później mającego nastąpić.

Otóż na zasadzie znanych już przedłożeń, uważa komisya za potrzebne wedle naszego zdania zmienić w ustawie wyżej rzeczonej, lub uzupełnić nowymi ustępami, mianowicie paragrafy 11, 16 i 29.

W § 11. doznać ma zmiany, sam tylko pierwszy ustęp obowiązującej dotychczas stylizacji; brzmi on tam jak następuje: „Członkowie Rady szkolnej miejscowej wybierają z pomiędzy siebie, absolutną większością głosów, przewodniczącego i jego zastępcę na przeciąg lat trzech“. Zamiast tego ma wnieść w życie ustęp, poczynający ten § 11, w przyłączonym tu Projekcie, t. j. ustęp następujący: „Rada szkolna okręgowa mianuje przewodniczącego miejscowej Rady szkolnej z grona jej członków na lat trzy, zastępcę zaś jego wybierają członkowie Rady szkolnej miejscowej z pomiędzy siebie absolutną większością głosów na ten sam przeciąg czasu.“ Dalsze ustępy tego §. pozostają, jak były i dawniej. Za zmianą powyższą oświadczyła się równie i Rada szkolna kraj. jak i Wydział kraj. Za konieczną potrzebą takowej, przemawia doświadczenie, licznymi wypadkami poparte, że wybierano nieraz na przewodniczących tych rad i takie osoby, które nie posiadały pierwszych początków nauki i do piastowania takiego urzędu weale nie były uzdolnione.

W §. 16 proponuje komisya edukacyjna przedewszystkiem opuścić z pierwszego ustępu wyrazy: „dydaktyczno-pedagogicznego stanu“, tak, iż zamiast dotychczasowej stylizacji: „Do nadzorowania dydaktyczno-pedagogicznego stanu szkoły, Rada szkolna okręgowa ustanowi jednego członka Rady szkolnej miejscowej dozorcą szkolnym“, pozostanie brzmienie następujące: „Do nadzorowania szkoły, Rada szkolna okręgowa ustanowi“ i t. d.

Jakkolwiek ani Wydział krajowy, ani też Rada szkolna krajowa powyższej zmiany nie zaproponowała, uważa jednak Komisya edukacyjna za pożądane, ażeby dozorcę szkół, członkami Rady szkolnej miejscowej będący, prawie zawsze ludzie z zadaniami szkoły wewnątrzniemi nieobeznani, a niekiedy nawet zupełnie niewykształceni, w sprawy dydaktyczno-pedagogiczne się nie mieszały, a natomiast pilnowali porządku, regularnego nauczania i t. p. warunków, z powodzeniem szkoły najś. isłój połączonych. Na tę potrzebę zwróciło już także uwagę w petycyi swojej i Towarzystwo pedagogiczne.

Dalsze ustępy §. 16go pozostają, jak były dotąd; przybywają tylko na sam koniec tego §. dwa nowe ustępy, wyróżnione w projekcie tu załączonym rozstawionem pismem. Wstawienie ich w tém miejscu jednozgodnie zostało zaprojektowanem tak przez Wydział krajowy jak i przez Radę szkolną krajową a to z uwagi na tę niepokojącą okoliczność, że członkowie Rad szkolnych miejscowych zanadto często zapominają o swych obowiązkach, z wielkim dla szkoły uszczerbkiem. Do tego zdania Komisya edukacyjna przychyła się zupełnie.

Nakoniec proponowana zmiana ustawy w § 29, t. j. w ostatnim tegoż (rozstawionem pismem tu podanym) ustępie zamierza zapobiec niepowetowanym szkodom, którychby szkoły do-

znały, jeżeliby każde zażalenie przeciw ustawom Rad szkolnych okręgowych miało moc odraczającą. Dotychczas obowiązująca stylizacya nieuchyla takiego tłumaczenia, brzmi bowiem dosłownie: „Zażalenia przeciw uchwałam Rady szk. okręgowej idą do Rady szk. kraj: Wnosić je należy w Radzie szk. okręgowej i mają moc odraczającą, jeżeli zostały wniesione w 14 dniach po ogłoszeniu uchwały, przeciw której strona się żali.“

Z powyższych zatem powodów

Komisya Edukacyjna wnosi:

Wysoki Sejm raczy załączony tu projekt do zmiany §. 11, 16 i 29 ustawy przeistoczonej uchwalić.

Lwów dnia 21go września 1878 r.

Dr. Majer m. p.
przewodniczący

Matecki
sprawozdawca.

